

Nr 4.

Ankom till riksdagens kansli den 7 maj 1923 kl. 2 e. m.

Sammanstatta stats- och första lagutskottets utlåtande (nr 1) i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om ändrad lydelse av 8 kap. 3 § rättegångsbalken m. m.

Genom en den 16 mars 1923 dagtecknad proposition, nr 120, vilken av riksdagen hänvisats till lagutskott samt, tilldelad första lagutskottet, av sistnämnda utskott överlämnats till behandling av sammanstätt stats- och första lagutskott, här nedan kallat utskottet, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagt utdrag av i statsrådet hållet protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande vid propositionen fogade förslag till

1:o) Lag

om ändrad lydelse av 8 kap. 3 § rättegångsbalken.

Häri genom förordnas, att 8 kap. 3 § rättegångsbalken skall erhålla följande ändrade lydelse:

Under Svea hovrätt höra: Stockholms stad samt Stockholms, Uppsala, Södermanlands, Gottlands, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län; under Göta hovrätt: Östergötlands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs och Skaraborgs län; under hovrätten över Skåne och Blekinge: Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län; under hovrätten över Norrland: Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Denna lag träder i kraft den dag, Konungen bestämmer.

Mål eller ärende, vari talan fullföljts i Svea hovrätt såsom allmän överrätt från domstol eller annan myndighet inom Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens eller Norrbottens län och uti vilket vid lagens ikraftträdande icke av hovrätten fattats slutligt beslut, skall för vidare behandling överlämnas till hovrätten över Norrland. De närmare föreskrifter, som med avseende härå må finnas erforderliga, meddelas av Konungen.

2:o) Lag

om ändrad lydelse av 3 § i förordningen den 15 oktober 1880 (nr 36), innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning av järnväg, så ock i fråga om förvaltning av järnväg under konkurs.

Härigenom förordnas, att 3 § i förordningen den 15 oktober 1880, innefattande särskilda föreskrifter angående lagfart, inteckning och utmätning av järnväg, så ock i fråga om förvaltning av järnväg under konkurs, skall i nedan angiven del erhålla följande ändrade lydelse:

Ärenden angående lagfart av järnväg upptagas och prövas av Stockholms rådhusrätt, då järnvägen till större delen av sin sträckning ligger inom domsagor under Svea hovrätt eller hovrätten över Norrland, av rådhusrätten i Jönköping, då järnvägen till större delen ligger inom domsagor under Göta hovrätt, och av rådhusrätten i Kristianstad, då järnvägen till större delen ligger inom domsagor under hovrätten över Skåne och Blekinge.

Hava, sedan — — — lagfarten skedde.

Denna lag träder i kraft den dag, Konungen bestämmer.

Beträffande de skäl, som ligga till grund för ifrågavarande förslag, tillåter sig utskottet att hänvisa till det i propositionen åberopade protokollsutdraget.

Genom en likaledes den 16 mars 1923 dagtecknad proposition, nr 121, har Kungl. Maj:t föreslagit riksdagen att för beredande av lokaler till en hovrätt över Norrland anvisa erforderligt anslag för budgetåret 1923—1924.

De genom nu ifrågavarande proposition föreslagna lagändringarna avse att möjliggöra inrättandet av en hovrätt för Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Såsom framgår av utskottets denna dag avgivna utlåtande, nr 5, (nr 2), har utskottet för sin del tillstyrkt upprättandet av en ny hovrätt med nyss angivna domsområde.

På grund härav, och då utskottet vid granskning av de framlagda lagförslagen icke funnit skäl till anmärkning mot desamma, får utskottet hemställa,

att ifrågavarande proposition måtte av riksdagen bifallas.

Stockholm den 2 maj 1923.

På sammansatta stats- och första lagutskottets vägnar:

CARL EKMAN.

Vid detta ärendes behandling hava närvarit:
från första kammaren: herrar *Hederstierna**, *C. G. Ekman*, *Nilsson* i Skottlandshus, *Jacob Larsson*, *Rogberg* och *Johansson** i Hälsingborg;
från andra kammaren: herrar *Jansson* i Falun, *Olsson* i Kullenbergstorp, *Carlsson-Frosterud*, *af Ekenstam*, *Johansson* i Brånalt och *Carlson** i Mölndal.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Reservation

av herr *af Ekenstam*, som med instämmande av herrar *Olsson* i *Kullenbergstorp* och *Johansson* i *Brånalt* anfört:

»Även om riksdagen genom sin skrivelse den 4 juni 1921 får anses hava i princip uttalat sig för inrättandet av en hovrätt i Norrland redan före genomförandet av den blivande rättegångsreformen, kan jag dock icke finna, att tiden nu är inne att förverkliga detta önskemål.

Det torde vara ostridigt, att riksdagen vid avlåtandet av sin berörda skrivelse utgått från, att den blivande nya hovrätten skulle kunna — låt vara i ändrad form — infogas i den domstolsorganisation, som efter processkommissionens förslag kunde komma att av statsmakterna antagas. Man antog nämligen, att vid tiden för upprättandet av den norrländska hovrätten kommissionens arbete skulle hava fortskridit så långt, att man kunde bilda sig någon mening om, var de blivande överdomstolarna i de nordligaste länen skulle komma att förläggas. I sitt föregående år avgivna, av riksdagen godkända utlåtande framhöll även utskottet, att det vore i hög grad önskvärt, att man redan nu till plats för den nya hovrätten valde en sådan ort, som jämväl i framtiden komme att bliva säte för en överrätt. Emellertid kan processkommissionen för närvarande icke ens angiva, huru många överrätter, som erfordras i Norrland, än mindre var dessa böra förläggas. Att under dylika förhållanden inrätta en hovrätt, som efter någon tid måhända måste förflyttas, finner jag för min del olämpligt.

Sedan riksdagen avlät sin ovannämnda skrivelse, hava även inträffat omständigheter, som göra ett anstånd med upprättandet av den norrländska hovrätten ytterligare motiverat.

Sålunda hava såväl Svea hovrätt som Sveriges advokatsamfund i avgivna utlåtanden avstyrkt inrättandet av en ny överdomstol. Svea hovrätt har för sin del framhållit, vilket även torde vara uppenbart, att inrättandet av en hovrätt i Norrland med hänsyn framför allt till det nuvarande skriftliga processförfarandet icke skulle medföra några egentliga fördelar för den rättssökande allmänheten. Dessutom hyste hovrätten allvarliga farhågor beträffande möjligheten att åstadkomma en tillfredsställande rekrytering inom den nya domstolen.

Märkas bör även, att det huvudsakliga skäl, som av riksdagen år 1921 anfördes för inrättandet av en norrländsk hovrätt, var att med hänsyn till Svea hovrätts omfattning stora svårigheter måste uppstå att

på ett tillfredsställande sätt administrera densamma. Emellertid äro för närvarande under förberedelse åtgärder, åsyftande att minska hovrätternas arbetsbörda och öka arbetsresultatet. Dessa åtgärder äro dels vissa lagändringar, som för närvarande äro föremål för riksdagens prövning, dels ock vissa ändringar i hovrätternas arbetsordningar. I en till grund för undersökningen liggande promemoria har Kungl. Maj:t ställt i utsikt, att de båda extra divisionerna i Svea hovrätt skulle kunna indragas, den ena med utgången av år 1924 och den andra med utgången av år 1925. Svea hovrätts storlek skulle sålunda avsevärt minskas. Även om de nyss nämnda lagändringarna icke skulle vinna riksdagens bifall, synes det dock vara skäl att avvakta verkningarna av de övriga ifrågasatta åtgärderna. Dessa åtgärder äro även direkt av betydelse för den norrländska hovrätten. Kungl. Maj:t har nämligen i propositionen föreslagit, att ej mindre än tre ledamöter i den nya domstolen skulle uppföras på extra stat, och såsom grund härför har anförts, att man borde avvakta verkningarna av dessa åtgärder. Då utsikt sålunda finnes för en minskning av Svea hovrätt, och man icke heller kan överblicka den nya hovrättens behov av arbetskrafter, synas starka skäl föreligga att se tiden an. De svårigheter, som möta vid administrationen av Svea hovrätt, torde icke heller vara särskilt stora. Svea hovrätts arbetsresultat torde nämligen väl kunna mäta sig med arbetsresultatet i de båda övriga hovrätterna. Om hänsyn tages till målens beskaffenhet, utfaller jämförelsen än mera till Svea hovrätts fördel. Det råder ju icke heller något tvivel därom, att de personer, som under senare tid beklätt presidentämbetet i Svea hovrätt, haft utomordentliga kvalifikationer att på ett tillfredsställande sätt administrera även ett mycket stort ämbetsverk.

Ett annat skäl, som kraftigt talar mot ett omedelbart upprättande av en norrländsk hovrätt, är hänsynen till de därmed förenade kostnaderna. Det finansiella läget är sannerligen icke sådant, att det utan nödvång motiverar inrättandet av nya ämbetsverk. Det har vid upprepade tillfällen framhållits, att alla utgifter, som icke äro oundgängligen nödvändiga, måste undanskjutas. Att under dylika förhållanden skapa en ny domstol, som icke skulle medföra några egentliga fördelar för rättsskipningen, finner jag oförsvarligt.

Härtill komma slutligen svårigheterna att finna en lämplig förläggningssort för den nya hovrätten och anskaffa lämpliga lokaler åt densamma. Utskottet har för sin del ansett en förläggning till Härnösand icke böra komma i fråga och uttalat allvarliga invändningar mot en förläggning till Sundsvall. Det får emellertid icke förbises, att även

den av utskottet förordade förläggningen till Umeå är synnerligen otillfredsställande. Densamma skulle medföra, att invånarna i Västernorrlands och Jämtlands län, d. v. s. större delen av jurisdiktionsområdets befolkning, skulle erhålla betydligt sämre förbindelser med överrätten än de nu äga. Såväl Svea hovrätt och processkommissionen som departementschefen hava dessutom framhållit svårigheten av att i Umeå erhålla en tillfredsställande rekrytering, Svea hovrätt har för sin del betvivlat, att en förläggning till övre Norrland under nuvarande förhållanden över huvud skulle visa sig utförbar. En betydande olägenhet vid en förläggning till Umeå är även, att den byggnad, som där skulle tagas i anspråk, icke kan disponeras förrän i början eller mitten av år 1925, varför hovrätten till en början måste provisoriskt inhysas i annan lokal. Ej heller må förbises, att åsikten hos den befolkning, som skall lyda under den ifrågasatta hovrätten, är ytterligt delad, beträffande hovrättens förläggningsort. Meningarna synas icke på något sätt för närvarande kunna därom sammanjämkas. Allt detta synes mig vittna därom, att frågan ännu icke är mogen för avgörande.

Då jag sålunda icke nu kan vara med om att inrätta en norrländsk hovrätt, finner jag icke heller anledning att tillstyrka bifall till de föreslagna lagändringarna. Först då beslut fattas om den nya domstolens upprättande, torde därför erforderliga lagändringar lämpligen böra vidtagas.

På grund av vad jag sålunda anfört hemställer jag,

att ifrågavarande proposition icke måtte av riksdagen bifallas.»